

บุญและบาป

พระอาจารย์สงป มนัสสุนโต

ถาม-ตอบ ปัญหารธรรม วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๗

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : เรื่อง “ยกภูเขาออกจากอก”

กราบนมัสการหลวงพ่อบุญ ได้มีโอกาสไปอยู่ที่วัดหลายวันเมื่อต้นเดือนที่ผ่านมา ซึ่งก็ได้ปลีกตัวจากงาน จากสังคม จากครอบครัว แต่เรื่องปัญหาในชีวิตก็ยังกังวลอยู่ในความคิดตลอดเวลา เช่น หนี้สินที่ได้ก่อขึ้นมาก็ยังไม่หมด จะทำอย่างไรดี ร่างกายก็ไม่แข็งแรง จะหาทางทำให้ร่างกายแข็งแรงได้อย่างไร และเรื่องอื่นๆ อีกมากมาย

แต่ขณะที่นั่งสมาธิท่องพุทโธๆ อยู่ ก็เกิดแว็บคำหนึ่งมาว่า “วางใจ” แล้วก็นึกไปเองว่า ถ้าเราจัดการเรื่องหนี้สินได้หมด เราจะรู้สึกอย่างไร แล้วก็เกิดความรู้สึกเหมือนมีก้อนใหญ่ๆ อยู่ ที่กลางหน้าอกค่อยๆ หลุดออกมาจากตัวไปด้านหน้า เกิดความรู้สึกสบายตัวสบายใจ แล้วก็แว็บคำเปรียบเทียบขึ้นมาว่า ความรู้สึกของการยกภูเขาออกจากอกมันน่าจะรู้สึกแบบนี้ละมัง แล้วก็เกิดความสงบอยู่ชั่วครู่หนึ่ง แล้วก็ออกจากการนั่งสมาธิครับ

จากสิ่งที่เกิดขึ้น วันหลังๆ เวลาคิดเรื่องหนี้สินก็ไม่รู้สึกหนักใจ ไม่รู้สึกเหมือนแต่ก่อน รู้สึกว่าเดี๋ยวก็มีทาง เราพยายามทำทุกอย่างเท่าที่เราทำได้ และก็ตัดความคิดเรื่องหนี้ได้เร็วขึ้นครับ ผมจึงขอกราบเรียนถามหลวงพ่อบุญว่า

๑. การที่นิ่งสมาธิแล้วคิดได้แบบนั้น ถูกต้องหรือไม่ครับ ควรทำหรือไม่

๒. ความรู้สึกที่มันเกิดขึ้น มันคืออะไรครับ

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณหลวงพ่อบุญมาก

ตอบ : อันนี้มันเป็นบุญวาสนาของคน ถ้าบุญวาสนาของคนนะ คนที่มีอำนาจวาสนา เราทำของเราด้วยตามความเป็นจริง ตามข้อเท็จจริง มันได้หรือมันจะไม่ได้มันเป็นบุญและบาปของคน

อำนาจวาสนานะ อำนาจวาสนาคนที่มีความศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนาเขาก็อยากจะพ้นจากทุกข์ ไ้คนที่ไม่เชื่อๆ มันคัดค้านบอกเป็นไปไม่ได้

แม้แต่ความเชื่อของสังคมก่อนหน้านี้ ก็กลางพระพุทธศาสนาแล้วมรรคผลนิพพานไม่มี ไม่มีใครเชื่อว่ามี แล้วเรื่องนรกสวรรค์ก็ไม่เชื่อ เรื่องชาตินี้ชาติหน้ายิ่งจบเลย ไม่เชื่อ คำว่า “ไม่เชื่อๆ”

คำว่า “ไม่เชื่อ” พูดถึงว่าเป็นทฤษฎีมานะหรือความเห็นของเขา เขาก็รู้ว่าเขาเป็นคนทันสมัย เขาเป็นคนที่ปัญญาชน ไ้พวกที่เชื่อนี้พวกมหาย ไ้พวกเต๋าล้านปี ไ้พวกที่ไม่รู้จักความเจริญของโลก นี่ความมองของเขา ฉะนั้น ถ้าคนที่ไม่เชื่อเขาก็ไม่เชื่อของเขา ถ้าเชื่อหรือไม่เชื่อมันเป็นวาสนาของคนนะ ถ้ามันวาสนาของคน คนที่เชื่อไ้

ดูหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น หลวงตาพระมหาบัวท่านพูดเอง ตั้งแต่ท่านเกิดตั้งแต่เด็กๆ มาเลย ความรู้สึกนึกคิดของท่านมีสัจจะมีความจริง แล้วท่านเป็นนายพรานด้วย เข้าป่าล่าสัตว์มาตลอดทั้งนั้นนะ เรื่องการล่าสัตว์ การอะไร คนที่มันคนจริงทำอะไรทำจริงทั้งนั้นนะ ถึงเวลาแล้วพ่อแม่อยากให้บวช ไม่อยากบวชด้วย

แต่เวลาบวชไปแล้วไ้ นี่คนจริงศึกษาของจริง เริ่มต้นบวชแล้วเห็นอุปัชฌาย์เดินจงกรมท่องพุทโธๆ ท่านก็ท่องพุทโธด้วย มันท่องพุทโธๆ ท่านบอกว่าท่านก็สงบระงับได้ เวลาถ้าอย่างนั้นต้องไปเรียนก่อน ไปเรียนเป็นมหา ๗ ปี เวลาทำความสงบได้ ๓ ครั้ง ๗ ปีนะ

แต่เวลาเรียนจบแล้วมาอยู่ที่จักราช ปัญญาเยอะ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิไ้ ปัญญาอบรมสมาธิถึงเวลาแล้วมันก็ดีเพราะคนมีวาสนา ถึงเวลามันเสื่อม จบเลย เพราะว่าไม่รู้จะเริ่มต้นอย่างไร ไปหาหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นให้ท่องพุทโธๆ พุทโธมันกลับมา นี่พูดถึงว่า ถ้าคนมีวาสนามีอำนาจวาสนาเขาทำสิ่งใดเขามีอำนาจวาสนาของเขา

ถ้าคนไม่มีวาสนา ทำเหมือนกัน แล้วทำเข้มข้นกว่าด้วย แต่การทำเข้มข้นกว่าแล้วทำมากกว่า แต่มันไม่เป็นสัมมาทิฐิ ไม่เป็นความถูกต้องชอบธรรมไง เพราะคนมันไม่มีสัจจะ ไม่มีกำลัง ไม่มีขันติธรรม พอทำแล้วมันเวียนๆ พอมันเวียน สมุทัยมันเจือปนเข้ามา คือความอยากได้ ความอยากเคยเป็นมันปนเข้ามา พอปนเข้ามามันก็ถูถูๆ นี่พูดถึงวาสนานะ แคว่วาสนาของคน

ฉะนั้น เวลาเราอยู่กับครูบาอาจารย์ไง หลวงปู่มัน เราเกิดไม่ทันนะ คำหนึ่งก็หลวงปู่มัน สองคำก็หลวงปู่มัน ภูเกิดไม่ทันหรอก หลวงปู่มันท่านเสีย ๒๔๙๒ ภูเกิด ๒๔๙๔ ภูยังเกิดไม่ทันท่านเลย แต่เราฟังทุกวัน หลวงตาท่านพูดถึงด้วยความคุ้นเคย ด้วยความเคารพบูชา มาอยู่กับหลวงปู่เจี๊ยะ เวลาพูดถึงหลวงปู่มันที่ไร่น้ำตาไหล หลวงตาท่านให้พูด โอ้โฮ! ร้องไห้แล้วกันแหละ เพราะอะไร

เพราะพ่อแม่ครูจารย์ อยู่กับท่าน ท่านคุ้มครองดูแลขนาดไหน แล้วสิ่งที่มหัศจรรย์นะ โอ้เราไม่เคยรู้ไม่เคยเห็นหรอก ท่านพูดแจ้วๆ เลย แล้วจริงไม่จริงวะ จริงไม่จริงวะ แต่มันจริงทุกคำนี้จะไปหาได้ที่ไหน

เวลาหาได้ ท่านพูดเลยว่าสมัยหลวงปู่มัน ท่านจะถามเลย “จิตเป็นอย่างไร” ท่านถามพระนะ ถามแบบปุ่ยาตายายผู้มีคุณวุฒิสูงส่งของในพระพุทธศาสนา ท่านถามว่า “จิตเป็นอย่างไร”

หลวงตาเวลาจิตท่านดี แล้วท่านมีอำนาจวาสนา เพราะหลวงปู่มันท่านอนาคตังสญาณ ท่านรู้อยู่แล้วว่าอนาคตจะมีคนมีบุญอย่างไร แล้วคนมีบุญลักษณะไหน บอกกับหลวงปู่เจี๊ยะไว้ ใครมาหลวงปู่เจี๊ยะบอกว่า “ใช่ของคี่นี้ไหม” “ไม่ใช่ ไม่ใช่ ไม่ใช่” พอหลวงตามา ถาม “ใช่ไหม” เจี๊ยะ คือใช่

คนมีวาสนามา ฉะนั้น ท่านจำจี้จี้ไชเลย ท่านเป็นได้ชกับนักกีฬาที่ปล้ำกันมาตลอด เพราะหลวงปู่มันต้องการให้เป็นหลักในพระพุทธศาสนา ฉะนั้น เวลาไปหาหลวงปู่มัน หลวงปู่มันท่านจะจี้ ท่านจะคุมตลอด

แต่หลวงตาและหลวงปู่เจี๊ยะท่านพูดตรงกัน เวลาพระที่ปฏิบัติไม่ได้ ถามว่าจิตเป็นอย่างไร ตอบไม่ได้หรอก แล้วผู้ที่ปฏิบัติเป็น เพราะหลวงปู่เจี๊ยะ หลวงตาพระมหาบัวท่านเป็นพระอรหันต์ ทำไมท่านจะไม่รู้จักจิต ทำไมท่านจะไม่รู้จักกิเลส แล้วไม่รู้จักกิเลสอย่างหยาบอย่างกลาง อย่างละเอียด เป็นไปไม่ได้ พระอรหันต์นี่เรื่องกิเลสทะลุปรุโปร่งหมด ฉะนั้น ทะลุปรุโปร่งถึงจะรู้ว่ามันทุกข์ยากและลำบากอย่างไร

ฉะนั้น เวลาหลวงปู่มั่นท่านถาม “จิตเป็นอย่างไร” แล้วจิตเป็นอย่างไรก็ทำไม่ได้ ที่นี้พอทำไม่ได้ ท่านก็คุ้มครองดูแลไว้ แต่ท่านถามเท่านั้นแล้วก็ผ่านไป ผ่านไปเพราะอะไร เพราะถามอีกไม่ได้ พอถามอีก แล้วคนโดนถามมันจะเครียด แล้วมันจะชวนขวาย

ของเราทำไม่ได้ เหมือนเด็กที่มันมีความสามารถอย่างนั้น แล้วเราจะยึดเยียดสิ่งที่มันทำไม่ได้ ยึดเยียดไป ใครผิด คนยึดเยียดนั้นนะผิด

นี่ก็เหมือนกัน หลวงปู่มั่นท่านถาม “จิตเป็นอย่างไร” พอไม่ได้ ไม่ได้ท่านก็ดูแลไว้เฉยๆ ดูแลไว้ให้เขาฝึกหัดปฏิบัติ ยึดเยียดให้เขา เขาจะเป็นความทุกข์ของเขา แต่ถ้าเขาฝึกหัดปฏิบัติของเขา มันจะสร้างอำนาจวาสนาบารมี คือมีประสบการณ์ สร้างความชำนาญให้กับตนมากขึ้นถึงมันจะไม่ได้ ก็รู้ช่องทาง

เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็น ท่านรู้ว่าถ้ามันสุดความสามารถ มันเป็นไปไม่ได้ ก็ต้องให้เขาพยายามฝึกหัดเพื่อเป็นอำนาจวาสนาบารมีต่อไป

แต่ผู้ที่มีอำนาจวาสนานะ อำนาจวาสนา แล้วกิเลสมันรุนแรงขนาดไหน ท่านจี๊ ท่านพยายาม เอ็งจะภาวนาอย่างไรก็แล้วแต่นะ มันมีสมุทัยเจือปนมาตลอด แล้วจะทำอย่างไรจะให้เอ็งได้ทดสอบ ได้ทดสอบ ได้พิจารณาว่าสิ่งที่ทำมาแล้ว ที่ทำมานั้นถูกไหม ถูก ถูกแบบฝึกหัดหรือเริ่มต้น

นักกีฬาทุกชนิด เริ่มต้นตอนเช้าเขาต้องออกกำลังกายทั้งนั้น นักกีฬาทุกชนิด สิ่งที่มีความสำคัญคือความฟิตของร่างกาย สัมมาสมาธิ ทำความสงบของใจ นั่นคือมาตรฐาน คือสิ่งที่

มาตรฐานของที่ฝึกหัดปฏิบัติ ถ้าไม่มีความพิต นักกีฬาทุกประเภท โค้ชไม่ให้ลงแข่ง เพราะลงไปแล้วขายขี้หน้าเขา เริ่มต้นต้องให้ร่างกายแข็งแรง ต้องมีความพิต แล้วทักษะแล้วค่อยมาฝึกกัน

นี่ก็เหมือนกัน จิตเป็นอย่างไร สัมมาสมาธิมีไหม มันเป็นความจริงหรือไม่ ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา เป็นความจริงแล้วรักษาไว้ได้ไหม

สมาธิมันของชั่วคราวทั้งนั้นนะ ให้มันอยู่กับเราเป็นไปไม่ได้ เราเกิดมาหาเงินหนึ่งร้อยบาท แล้วเงินร้อยบาทนี้เราจะใช้ตลอดชีวิตเลย เป็นไปได้อย่างไร กว่ายเดียวสองสามจบแล้ว ข้าวแกงจานเดียวจบ ร้อยหนึ่งนะ

ฉะนั้น เงินร้อยบาท แต่เราหาร้อยบาทๆ ได้ทุกวัน หาร้อยบาทๆ ทุกวินาที ร้อยบาทอยู่กับเราตลอดไปไหม แต่ถ้าใช้ก็จบ แล้วธรรมชาติของมัน มันต้องใช้ตลอดเวลา เพราะคนเรามันต้องใช้

นี่พูดถึงว่า ถ้าเป็นสมาธิแล้วชำนาญในวสี ต้องรักษาสมาธิของตนได้ มันถึงจะยกขึ้นสู่วิปัสสนาเป็น

ไอ้นี้ทั้งชาติทำสมาธิได้หนหนึ่ง แล้วก็จำได้ว่าจิตกุเคยสงบ แล้วจะยกขึ้นสู่วิปัสสนามันเป็นไปได้อย่างไร มันเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ คนภาวนาเป็นเขารู้ ฉะนั้น เพราะคนภาวนาเป็นเขารู้ เขาถึงมีข้อวัตรปฏิบัติ เครื่องอยู่ของใจใจ ให้ใจอยู่กับตรงนี้ ให้ฝึกหัดแบบนี้ ให้ชำนาญในการเข้าสมาธิ ในการออก ในการดูแล

หลวงตา หลวงปู่เจี๊ยะท่านถึงพูดบ่อยๆ ไร ถ้ามันเป็นสมาธิแล้ว เวลาจะออกจากสมาธิให้ตั้งสติให้ดี จำรองจำรอยไว้ เวลาจะเข้าสมาธิถึงจะเข้าสมาธิได้ง่าย แล้วถ้าออกพรวดพราดออกโดยที่ไม่คอยดูแลรักษา เออ! เอ็งเข้ามาใหม่ เอ็งลองหาช่องทางใหม่ หาให้ตาย แล้วพระองค์นั้นตายเพราะความทุกข์ความยาก แต่ไม่กล้าพูด นี่พูดถึงไ้ นี่อำนาจวาสนาของคนใช้ใหม่

ฉะนั้น สิ่งที่น่าสนใจๆ อารัมภบทมาชะยาวให้เห็นว่า ถ้าเราไปวัดไปวาแล้วถ้าเราฝึกหัดปฏิบัติโดยที่มีอำนาจวาสนา เวลาทำความสงบของใจของเราขึ้นมา โดยที่คนที่มีวาสนา คนที่มีสติปัญญามันไม่คิดการใหญ่ไฉน มันไม่คิดว่า ไปวัดคราวนี้จะได้สมาธิ ไปวัดคราวต่อไปจะเป็นพระอรหันต์ มันคิดการใหญ่ พอคิดการใหญ่ ภาวนาไม่ได้เรื่องเลย พอไปวัดมันจะเป็นพระอรหันต์ หันเหมือนกัน หันกลับบ้าน หันแต่กลับบ้าน มันไม่ไหว เพราะคิดการใหญ่

แต่คนที่เขามีวาสนาของเขาละ เหมือนนักกีฬา ตอนนี้เข้ายิมตลอดเข้าเย็นๆ เข้าไปเพื่ออะไร เพื่อสุขภาพร่างกายแข็งแรง เราไปวัดเราไปปฏิบัติก็เพื่อสุขภาพจิตที่แข็งแรง ไปเพื่อความปลอดโปร่ง ไปเพื่อความสบาย ไปเพื่อจิตที่มันสงบระงับไป

แล้วจิตสงบระงับบ่อยครั้งเข้าๆ ตักน้ำใส่ตุ่มทุกวันๆ น้ำต้องล้นตุ่มแน่นอน เราฝึกหัดปฏิบัติของเราต่อเนื่องๆๆ โดยที่ไม่ต้องไปคาดไปหมายอะไรให้มันเป็นการคาดหมายที่ให้มันกดดันตัวเอง แล้วฝึกหัดไปมันก็เป็นของมันไป

นี่ก็เหมือนกัน ผู้ถาม “ผมไปปฏิบัติที่วัดหลายวัน”

เวลานั่งปฏิบัติไปๆ เวลาเริ่มตันมันเรื่องธรรมดา เพราะอะไร เพราะสิ่งนี้มันเกิดจากจิต ภาวะหนึ่งสิ้น สุขภาพร่างกาย มันอยู่กับเราทั้งนั้น เพราะจิตเป็นเจ้าของทั้งหมด จิตนี้เป็นผู้สร้าง แล้วจิตเป็นคนสร้างขึ้นมา จะไปอยู่ในตุ่มในไหมันก็คิดแบบนี้ อยู่บ้านก็วิตกกังวลมากกว่านี้อีก

ไฉนไปวัด ไปวัดก็ไปคิดเรื่องอย่างนี้ คิดเรื่องสิ่งที่มีมันเกิดจากจิต พอมันเกิดจากจิตมันเป็นภาวะ ภาวะรุ่งรังที่มันแบกหามไว้ แล้วพอไปวัดแล้วฝึกหัดปฏิบัติ เวลาฝึกหัดปฏิบัติไปแล้วเวลาพุทโธๆ อยู่ วันหนึ่งมันบอกให้ปล่อยวาง

นี่ธรรมเกิด เวลาธรรมมันเกิดไป

เวลาธรรมเกิด เพราะคำว่า “วางใจ ปล่อยวาง” ครูบาอาจารย์พูดทุกวัน เราก็คิดทุกวัน แต่ความคิดผิวนะ แต่มันคิดจากจิต มันคิดจากกำลัง

เวลาจิตมันส่งออกมันคิดแต่เรื่องหนึ่งสิน คิดทุกอย่างไง แต่เวลามันคิดโดยธรรม พอคิดโดยธรรม พอมันคิดว่าให้วางใจ เออ! มันดีมาก ๆ คำถามไง มันจะคิดสิ่งใด วันต่อไปจะคิดเรื่องนี้ เรื่องสิ่งที่ขึ้นมามันก็วางได้ตลอด มันเข้าใจทุก ๆ อย่าง มันดีของมัน

นี่แหละเวลาครูบาอาจารย์ท่านพูดไง นี่ธรรมเกิด เวลาธรรมเกิด คุณธรรมมันเกิด เวลาธรรมเกิด มันเกิดคำบาลี เวลาหลวงตาพระมหาบัวท่านพูดถึงหลวงปู่มัน ถ้าหลวงปู่มัน หลวงปู่มันเวลาเกิด เกิดเป็นภาษาบาลีเลย เวลาเกิด ธรรมเกิด

ธรรมเกิด เรานั่งสมาธิ เราเดินจงกรม แล้วมันมีข้อธรรม ธรรมะพระพุทธเจ้ามันจะผุดขึ้นมา ความรู้แปลก ๆ ความรู้มหัศจรรย์มันจะเกิดขึ้นมาไง เวลาเกิดขึ้นมา ธรรมเกิด เกิดจากจิตสงบ เกิดจากจิตที่มีกำลัง นี่ธรรมมันจะเกิด

แต่ธรรมเกิดคือธรรมเกิด ธรรมเกิดนี้มันเป็นข้อเท็จจริง แต่หลวงตาพระมหาบัวบอก นั่นกิเลสเกิด

เพราะกิเลสมันเกิด คำถามนี้ไง พอธรรมมันเกิด เอ๊ย! มันก็ดี ฎุกรางวัลที่หนึ่ง พอรางวัลที่หนึ่งแล้ว รางวัลที่หนึ่งเงินมากมาย สามล้าน แล้วจะใช้อย่างไรละ ใ้สนี้ธรรมเกิดมันเป็นบุญ เป็นกุศลเกิด แล้วมันก็จบไป แล้วเราก็อยากให้ฎุกรางวัลที่หนึ่งอีก

รางวัลที่หนึ่งถูกบ่อย ๆ หรือ ใครจะฎุกรางวัลที่หนึ่งทุกวัน มันเป็นไปได้หรือ

แต่ถ้ามันเป็นสัจจะเป็นความจริง เวลาธรรมเกิด เรารู้ว่าธรรมเกิด อย่าให้กิเลสเกิด ความอยากให้เกิดอีก ความอยากจะมีความสุขแบบนี้ หลวงตาท่านบอก นี่กิเลสมันเกิด

จากที่ธรรมเกิด ธรรมเกิดนี้เป็นข้อเท็จจริง ธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย อาการ อาการคือความรู้สึก คือความนึกคิดของจิตไม่มีต้นไม่มีปลาย ความคิดเกิดจากจิต โอ้โฮ! มันล้นฝั่ง มีตลอดเวลา

ฉะนั้น สิ่งที่มีมันเกิดขึ้นกับจิต ๆ มันอาการ มันการกระทำ แล้วมันเกิดอย่างไร เกิดโดยกิเลส เกิดโดยตัณหาความทะยานอยาก เกิดโดยความทุกข์ความอยาก

แต่มันเกิดโดยธรรม “วางใจ” มันเกิดโดยธรรม ที่นี้พอเกิดโดยธรรมขึ้นมา ธรรมเกิด โอ้โฮ! มันปล่อยวางได้ จากเมื่อก่อนเวลากิเลสมันข่มมันขี่ เรื่องหนี้สิน เรื่องสุขภาพ เรื่องร่างกาย มันบีบคั้นนะ เวลา مأอยู่วัดแล้วหายใจเข้าลึกๆ หายใจออกลึกๆ จิตสงบขึ้นมา เวลาธรรมมันเกิดขึ้นมา เห็นไหม ธรรมมันเกิด มันเกิดด้วยบุญด้วยบาป มันไม่ได้เกิดด้วยความสามารถ

ความสามารถ คือว่า ถ้าจิตสงบแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนา แล้วถ้ามันภาวนามยปัญญา มันเกิด มันเกิดอย่างนั้น นั่นละความสามารถ ความสามารถคืออะไร ความสามารถคือสติ สติ บริกรรม สติกำหนดอานาปานสติ สติมีการกระทำ นวกรรม จิตมีการกระทำ มันถึงเกิดสมาธิ

ว่างๆ ว่างๆ ลอยมาจากฟ้า ไร้สาระ มันเป็นอาการ เป็นการกล่าวดู ดูเอาเอง

สมาธิมันต้องเกิดจากคำบริกรรม สมาธิต้องเกิดจากการทำความสงบ ๔๐
วิธีการ ถ้ามันเกิดสมาธิ ถ้ามีอำนาจสมาธิมันจะเป็นแบบนี้

แต่ส่วนใหญ่แล้วมันก็ว่างเฉยๆ ว่าง มันปล่อยเฉยๆ มันปล่อยมันวางขึ้นมาจากคำบริกรรม แล้วคำบริกรรมแล้วเราก็ฝึกหัดบ่อยครั้งเข้า ถ้าบ่อยครั้งเข้า การภาวนามันอยู่ที่วาสนาของบุคคลคนนั้น หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นธรรม ท่านสอนเฉพาะบุคคลๆ

เวลาเทศน์นะ เก่งหม้อใหญ่ เก่งหม้อใหญ่คือเทศน์พร้อมกันหมด แต่เทศน์พร้อมกัน คนจะเข้าใจก็คน คนจะทำความสงบได้ก็คน แล้วคนที่ทำความสงบแล้วเขามีอุปสรรคอะไร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเฉพาะๆ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นเฉพาะๆ

ไฉ่เตี้ยมันเป็นทางวิชาการ มันเป็นพิธีกรรมไง นั่งสมาธิทั้งศาลา บรรลุธรรมทั้งศาลา ไฉ่นั่นมันห้องเรียน ห้องเรียนมันยังต้องซ่อมนะ มันยังตก มันเป็นไปไม่ได้ มันเป็นไปไม่ได้

นิ้วมือคนไม่เท่ากัน จิตใจของคนที่ไม่เท่ากันเป็นไปไม่ได้ แล้วจิตใจของคนสร้างอำนาจวาสนาบาปมีมา ยิ่งน้อยนัก น้อยนัก ฉะนั้น ถ้าเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา มันจะเป็นแบบนี้ นี่พูดถึงคำถามนะ ว่านั่นมันคืออะไร

คำถาม “๑. การที่นั่งสมาธิแล้วคิดได้แบบนั้นถูกต้องหรือไม่ครับ”

มันเป็นบุญ มันเป็นบุญเป็นกุศลของจิตดวงนั้นต่างหาก มันเป็นบุญเป็นกุศล

นี่ถามว่าถูกต้องไหม

มันถูกใจ แต่ถูกเฉพาะเหตุการณ์นั้น จะบอกว่าถูกปั๊บ ก็จะไม่อย่างนี้อีกนะ

เอาอย่างนี้อีกนะ ทำอาหารมันยังไปซื้อวัตถุดิบแล้วทำได้ตามตำรา ทำใจของตนเคยทำได้ ทำต่อไปยาก ฉะนั้น สิ่งที่ผ่านมาแล้วถูกไหม ถูก ถูกแล้ววางไว้ แล้วเราฝึกหัดของเราต่อเนื่องไป มันจะเกิดต่ำกว่านี้ เสมอนี้ หรือดีกว่านี้ การเกิดเกิดในปัจจุบันๆ นั้น

เวลาสิ่งใดที่ดั่งาม เราก็อยากได้สิ่งนั้น อย่างเช่นเวลาเราทำสิ่งใดประสบความสำเร็จ อยากให้เป็นอย่างนั้นๆ มันเป็นอย่างนั้นไปไม่ได้ สิ่งทีประสบความสำเร็จ หนึ่ง บุญของเรา แล้วสถานที่อย่างนั้น แล้วครั้งต่อไปสถานที่จะเป็นอย่างนั้นหรือไม่

สถานที่เหมือนเดิม แต่มาครั้งต่อไป โอ้โฮ! มันซุลมุนวุ่นวายไปหมดเลย แล้วมันจะเป็นอย่างนั้นได้อีกไหม เวลาที่มันผ่านไปมันเปลี่ยนแปลงทุกๆ อย่าง

ฉะนั้น สิ่งทีบอกว่า การที่นั่งสมาธิแล้วคิดแบบนั้นถูกไหม

ถูก เป็นบุญด้วย แล้วคิดถูกด้วย แล้วจะคิดให้เป็นอย่างนั้นอีกได้ไหม

เพียงแต่ว่า พอวันต่อๆ ไปมาทบทวนเรื่องอย่างนั้นมันทบทวนได้ดีขึ้น

ดีขึ้นสิ เพราะจิตมันสดชื่น จิตมันมีกำลัง คิดสิ่งใดมันก็คิดเป็นธรรมเิง วันใดจิตที่อ่อนล้า จิตที่มันทุกข์มันยาก คิดเรื่องดีๆ มันก็ทุกข์ คิดเรื่องดีๆ มันก็คิดไปไม่ได้เพราะจิตมันไม่มีกำลัง

ถ้าจิตมีกำลัง จิตมีสมาธิ คิดเรื่องไม่ถูกมันยังคิด เฮ้ย! เลิก คิดแล้วปล่อยวาง ถ้าจิตมันดีนะ คิดเรื่องไม่ดีมันก็คิดโดยธรรมชาติของมัน แต่มันคิดแล้วทิ้ง คิดแล้วหยุด

แต่ถ้าจิตไม่มีกำลัง ยิ่งคิดแล้วมันยิ่งทับตัวเองเลย สิ่งนี้ประเสริฐ คิดไม่ดีนี้ประเสริฐมาก ประเสริฐเพราะเรามีศักดิ์ศรี เราเป็นยอดมนุษย์ แล้วกิเลสมันก็กระที่บหัวใจเกือบตาย คนยอดๆ นั้นแหละทุกข์เจียนตาย แต่คนที่ตั้งามเขาวางได้ เขาวางของเขา

นี่พูดถึงว่า การนั่งสมาธิแล้วคิดแบบนั้นถูกต้องหรือไม่

นี่โดยธรรมชาติ เพราะมันเป็นธรรมชาติมันถึงคิดให้เราปล่อยวางได้ มันถึงคิดแล้วเราเท่าทัน อารมณ์ความรู้สึกนั้นได้ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี เพราะจิตมันสงบระงับ จิตมันมีกำลัง มันถึงคิดอย่างนี้ได้

แล้วสมาธิคิดไม่ได้ไง สมาธิให้ประโยชน์อะไร

ให้ประโยชน์กับความสดชื่น ให้ประโยชน์กับจิตเป็นอิสระ เพราะกิเลสสงบตัวลงถึงเป็น สัมมาสมาธิ

สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ สมาธิถ้าสงบแล้วมันมีแต่กำลัง ก็เหมือนกำลังอย่างเดียว แต่ ปัญญายังไม่ได้เกิด ปัญญาจะเกิดต่อเมื่อเราฝึกหัด

ที่นี้เวลาปัญญายังไม่ได้เกิด เพราะจิตมีกำลังมันถึงคิดวางใจได้ แล้วจิตยังมีกำลัง เราถึง คิดสิ่งที่ตั้งามได้ไง

ถ้าบอกว่า พุทโธๆ เป็นสมถะ มันแก้กิเลสไม่ได้

เอ็งไม่มีพุทโธ เอ็งไม่มีสมถะ ปัญญาไม่มีหรอก ปัญญาที่มีสัญญาทั้งนั้น แล้วกิเลสมัน บ่อนให้ด้วย

ฉะนั้น ทำไมต้องทำสมถะ

ทำสมถะก็เพื่ออะไร ก็คำถามนี้แหละ ถ้าพุทโธ กำหนดลมหายใจ แล้วเวลาธรรมมันผุด นี่ ธรรมมันผุดนะ ยังไม่ใช้ปัญญาของเราเลย

เวลาปัญญาของเราจะ ยกขึ้นสู่วิปัสสนาจะ เวลาภาวนามยปัญญา ธรรมจักร จักรมัน เคลื่อนแล้ว ดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ มันชอบธรรม พอมันชอบธรรมมันเคลื่อนไ้ หลวงตา

พระมหาบัวท่านพูด เวลาปัญญามันหมุนตัวๆ ตัวจนเต็มทีเลย ตัวจนชำนาญมาก ชำนาญ พอมีความชำนาญขึ้นมา จักรมันถึงได้เคลื่อน นี่ไง มัคโค ทางสายเอกไง นี่พูดถึงว่าสืบทต่อไป

เดี๋ยวตอนนี้จะทุกขัง ใ้อโฮ! งานแค่นี้ก็เจียนตายแล้ว หลวงพ่อให้การบ้านอีกแล้ว

ทำต่อไป ฝึกหัดต่อไป เราจะติงามของเราขึ้นไป ถ้าเราติงามของเราขึ้นไป นั่นแหละ นี่ปฏิบัติในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง เพราะมีสมถกรรมฐาน แล้วเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง

ไม่มีสัมมาสมาธิ จินตนาการทั้งนั้น นิยายธรรมะทั้งนั้น แล้วก็แนวทางสติปัฏฐาน ๔ ก็ใช่ ก็ตำราว่าไว้อย่างนั้น แล้วก็จะทำให้มันครบตำรา ทำให้มันครบทางวิชาการไง ก็ทำให้ครบก็พิธีปฏิบัติ

หลวงตาพูดทุกวัน ปฏิบัติพอเป็นพิธี นั่งสมาธิก็พอเป็นพิธี เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา ถูกต้องชอบธรรมตามพิธี แต่จิตมันไม่สงบ จิตมันไม่เป็น เพราะอยู่ที่วาสนาของคน นี่ข้อที่ ๑.

“๒. ความรู้สึกที่มันเกิดขึ้นมันคืออะไรครับ”

ความรู้สึกที่เกิดขึ้น ถ้าจิตสงบมันจะมีความสุขของมัน สัมมาสมาธิ จิตไม่พาดพิง อารมณ์ใดๆ ทั้งสิ้น แล้วมีสติสัมปชัญญะรู้ว่าตัวเองเป็นสมาธิ สมาธิถ้ามันไม่รู้จักรู้ว่าตัวเองเป็นสมาธิ มันว่างเปล่า ว่างๆ ว่างๆ

อาการว่าง อารมณ์ว่าง อารมณ์คือเงา อารมณ์คือความคิดจากจิต จิตกิเลสทั้งตัว แล้วไปอารมณ์ข้างนอกว่าว่าง สมาธิอยู่ไหน

ภวังค์ หลวงตาบอกสมาธิหวัตอ หวัตอคือจิตมันไม่ว่าง จิตมันเป็นหวัตอ แล้วมันสร้างอารมณ์ว่างๆ อยู่เนิ่น ไร้สาระ

ฉะนั้น สิ่งที่เกิดขึ้น “ความรู้สึกที่เกิดขึ้นมันคืออะไรครับ”

ฉะนั้น พอจิตสงบแล้ว วิตก วิจાર ปิตี สุข เอกัคคตารมณ ถ้าปิติมันรู้สิ่งใด มันเห็นสิ่งใด
นั้นเกิดปิตี ปิติมันมหัศจรรย์ของมัน มีมากมีน้อยขนาดไหน คำว่า “มากน้อย” คือวาสนาของคน
ไฉน

ฉะนั้น เอตทัคคะ ๘๐ องค์ถึงไม่เท่ากัน อยู่ที่ชำนาญไฉน พระอนุรุทธะ เอตทัคคะทางรู้จิต
ทางรู้ชวณะ รู้เรื่องจิต

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน พระอรหันต์ทั้งนั้นเลยนั่งล้อม
พระพุทธเจ้าอยู่ “พระพุทธเจ้านิพพานหรือยัง” พระอนุรุทธะบอก “ยัง ตอนนี้เข้าปฐมฌาน ทุติย
ฌาน ตติยฌาน” รู้ขั้นตอนด้วย รู้ว่าจิตอยู่ที่ไหนเลย พระอนุรุทธะ แล้วพระอรหันต์ก็ยังอยู่ที่นั่น
เต็มไปหมดคนนะ เห็นไหม ผู้ที่ชำนาญไฉน

นี่ก็เหมือนกัน พอจิตสงบแล้วมันจะรู้อะไร มันเห็นสิ่งใด ถ้าจิตมันสงบ นี่มันอยู่ที่วาสนา
ของคน แล้วไม่ต้องไปคิดว่าจะเป็นอะไรอีก สิ่งนั้นมันผ่านไปแล้ว แล้วเราฝึกหัดของเรา ฝึกหัด
ของเราเพื่อให้เราชำนาญ ให้เรามีที่พึ่งที่อาศัยนี้ไฉน นี่พระพุทธศาสนามีคุณค่าอย่างนี้

ปริยัติคือการเรียนรู้ ปฏิบัติคือผลของมัน

ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ

ปฏิเวธ ปฏิเวธที่รู้ไฉน ที่คำถามมานี้ ที่คำถามนี้ปฏิเวธ รู้เฉพาะหัวใจเลย นี่คือสมถกรรม
ฐาน นี่จิตที่มีกำลัง แล้วพอมีกำลังมันก็คิดแตกต่างของที่เคยคิดโดยกิเลส

จิตที่มีกำลัง จิตที่เป็นอิสระ เวลามันให้ผล ให้ผลเพราะสมาธิเป็นกำลังเฉยๆ กำลังก็
เหมือนกำลังของคน ไม่ได้ทำอะไรก็ได้ประโยชน์อะไร ถ้าทำถึงได้ประโยชน์

นี่ไฉน มีกำลัง แล้วมันคิดถูก คิดวางใจ แล้วพอคิดวางใจมันเป็นความสุข เราก็ก็นั่งติดใจ
เราก็ก็นั่งคิดอีก นี่มันเป็นผลเกิดจากความสงบนั้น แล้วเดี๋ยวความสงบนั้นจะเบาบางๆ เดี่ยวนี้คิด
ไม่ได้แล้ว เดี่ยวคิดแล้วก็เหมือนเดิม เหมือนเดิมก็ฝึกหัดทำสมาธิแล้วมันจะคิดแบบนี้

สมาธิคือกิเลสสงบตัวลง ความคิดมันถึงเป็นอิสระ

แต่ถ้าคิดโดยสามัญสำนึก ก็เลสทั้งตัว จินตนาการ โลเกียะ คิดโดยเรา สัมมาสมาธิคิด โดยเราแต่กิเลสมันไม่เข้ามาแย่งชิง มันก็คิดได้แค่นี้ แล้วชั่วคราว เดียวก็กลับมาเป็นปกติ เพราะ เจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญ มันเป็นธรรมชาติของมัน จบ

ถาม : เรื่อง “ขออุบายภาวนาครับ”

กราบนมัสการหลวงพ่อ โยมขอรับกวนขอกุศโลบายภาวนาครับ โยมภาวนาจิตสงบ สงบด้วยพิจารณาธาตุ ๔ กับขั้น ๕ ว่ามันเป็นธรรมชาติของมันอยู่แล้ว โดยใช้ยึดลมเข้าออกจน จิตเริ่มสงบก็ตรึกในธรรม เห็นว่า ธาตุลมและความคิดมันมีอยู่แล้ว เป็นของสาธารณะที่ทุกคนใช้ มันแต่ไม่ได้เป็นเจ้าของมัน มันเป็นธรรมชาติที่มีอยู่แล้ว อยู่ตรึกในธรรมอย่างนี้ถึงสงบ แล้วก็เข้าไปพิจารณาผู้รู้ที่รู้ลมว่ามันเป็นธาตุเหมือนธาตุลม แต่มันมีหน้าที่รู้และเป็นต้นเหตุของสมุทัย เรา ต้องวางมัน

แต่โยมไม่มีกุศโลบายที่จะวางเหมือนใช้วางลมหรืออากาศที่มันเป็นธรรมชาติเดิมอยู่ แล้วที่เราไม่สามารถมองเห็นได้นอกจากใช้ดูจากวัตถุธาตุ โยมใช้ดูต้นไม้ที่ถูกลมพัดแล้วขยับ ถึง รู้ว่ามีลมจริง แต่ผู้รู้ที่มันเป็นธาตุเหมือนลมมันจะใช้กุศโลบายอะไรให้มองออกอย่างนั้น

(โยมใช้มองว่าเหมือนเป็นล้อเกวียนกงกรรมกงเกวียน ที่หมุนไปเพราะดุมล้อเกวียน เหมือนผู้รู้เป็นจุดกำเนิดพลังงานให้วงล้อกงกรรมกงเกวียนหมุนครับ โยมต้องทำอย่างไรกับจุด พลังงานนั้นครับ) กราบขอบพระคุณ

ตอบ : อันนี้บอกว่าเวลามันใช้ปัญญาอบรมสมาธิฯ เราใช้ปัญญาของเราแล้วใคร่ครวญของเรา มันจะสงบระงับเข้ามา แล้วต้องฝึกหัดให้มันชำนาญ ถ้ามันหยุดของมันแล้วก็พุทโธต่อเนื่องไป พุทโธต่อเนื่องไป ถ้ามันมีกำลังของมัน เห็นไหม

ฉะนั้นว่า ขอกุศโลบาย

อุบายๆ อุบายวิธีการ เห็นไหม เวลาเราฝึกหัด ถ้าเราฝึกหัดเรามีสติมีปัญญาของเรา ถ้า มีสติ สิ่งที่เรากระทำนั้นมันจะเป็นการประพฤติปฏิบัติโดยความถูกต้องชอบธรรม

ถ้าขาดสติ ขาดสติ หลงตาทำนบอกละเลยนะ การขาดสติ สิ่งที่ทำนบนั้นมันเป็นการ
กระทำบุญซากิเลสทั้งสิ้น

ฉะนั้น สิ่งทีบอกกว่า ขอกุศลโอบายในการที่ว่าทำความสงบของใจ พอใจสงบแล้วเขา
ธาตุลมว่ามันเป็นธรรมชาติอันหนึ่ง พิจารณาธาตุ ๔ และขันธ ๕

การพิจารณาธาตุ ๔ และขันธ ๕ ถ้าพิจารณาไปแล้วถ้ามันเหนื่อยมันล้ามันหยุด เราวาง
สิ อย่าลืมสิ อย่าลืมว่าถ้ามันพิจารณาไปไม่ได้ เรากลับมากำหนดพุทโธก็ได้

สิ่งที่เรากำหนดพุทโธๆ พุทธานุสติ ธัมมานุสติ สังฆานุสติ การทำกรรมฐาน ๔๐ ห้อง
การทำกรรมฐาน ๔๐ วิธีการเพราะจริตนิสัยของมนุษย์มันแตกต่างกัน แล้วคนก็ชอบ คนก็ถนัด
แตกต่างกัน

แล้วเวลาคนที่ชอบและคนที่ถนัดแตกต่างกัน แม้แต่คนที่ชอบและถนัดเขาทำอย่างนั้น
แล้ว พอมันคุ้นชิน พอมันชินชา พอมันชินชามันก็หน้าด้านไป พอมันชินชา พอชินชาสติมันก็ขาด
แคลน สติมันก็เบาบางลง

เวลาหลงตาทำนบสอน เติบงาม นิ่งสมาธิภาวนา ใจอย่างกับหมาตาย

ใจอย่างกับหมาตาย หมามันตายแล้วเรายังไม่รู้จักรู้วิธีการเปลี่ยนแปลงใจ

เวลากิเลสมันหลอกนะ ก็ครูบาอาจารย์สอน การปลุกต้นไม้ถ้าย้ายบ่อยๆ แล้วมันก็จะ
ไม่เติบโต การปลุกต้นไม้ เราปลูกแล้วก็ไม่ขยับมันเลย รดน้ำพรุนดินจะให้มันโตขึ้นมา ใ้
กำหนดสิ่งใดแล้ว เพราะกำหนดสิ่งใดแล้วย้ายมันไม่ได้ ก็จะทำอยู่อย่างนั้นไง

ถ้ามันกระทำอยู่อย่างนั้น หมายความว่า มันเข้าด้ายเข้าเข็มหรือมันควรจะเป็นไปได้
เราไม่ควรเปลี่ยนแปลง แต่ถ้ามันทำแล้วมันดื้อมันต้าน มันไม่ได้สิ่งใด ทำไมเราไม่เปลี่ยนแปลง
ถ้าตรงนี้ ปลุกต้นไม้ตรงนี้แล้ว ตรงนี้ปลุกต้นไม้แล้วมันไม่มีแดด มันอยู่ใต้ร่มไม้ใหญ่ มันจะโต
ขึ้นมาไม่ได้ ก็ย้ายมันออกมา

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราฝึกหัดปฏิบัติ เวลามันไม่เจริญออกมาขึ้นมา เราก็จะตะป๊ะตะบัน ทำของเราอยู่อย่างนั้นนะว่ามันธรรมดาๆ

มันเป็นธรรมดาต่อเมื่อจิตมันใช้สติปัญญา มันจะเห็นเป็นธรรมดา มันจะเห็นธรรม อันนั้นเวลามันเป็นจริง

ไฉนเรายังไม่เห็นธรรม “มันเป็นธรรมดาๆ” ธรรมชาติดูอยู่นั้นแหละ เราก็ใช้อุบายสิ

ไฉ่อย่างกับหมาตาย คือเวลาเราทำอะไรแล้วเราก็คิด กิเลสมันเอาธรรมะนี้แหละมา เชือดคอเราอีกทีหนึ่ง เอาธรรมะพระพุทธเจ้านั้นแหละ แล้วก็มาเชือดคอเรา เชือดคอ “ก็พระพุทธเจ้าสอนไว้อย่างนั้น”

ใช่ พระพุทธเจ้าสอนไว้อย่างนั้น แต่มันมีหยาบ มีกลาง มีละเอียด มันมีวิธีการที่เราจะ พลิกแพลง เพราะอะไร ชีวิต สิ่งมีชีวิตมันดิ้นมันรนมันดิ้นมันดิ้น กิเลสมันก็เหมือนสิ่งมีชีวิต เพราะมันอยู่กับจิต มันก็ครอบมันก็งำ มันก็ติดมันก็ดิ้น แล้วเราใช้อยู่หน้าเดียวๆ เราจะเท่าทัน มันได้อย่างไร

ถ้าเริ่มต้น วันนี้ปฏิบัติเอาจริงเอาจัง พุทโธอย่างเดียวไม่เปลี่ยนไม่แปลง ไช่ พุทโธก็ ๕ วัน พุทโธแล้วมันไม่เปลี่ยนไม่แปลง มันพุทโธมา ๕ วันแล้ว อ้าว! วันนี้เราธัมโมได้ไหม เราใช้อานาปานสติได้ไหม เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิก็ได้

สิ่งที่มันเปลี่ยนแปลง คำว่า “สิ่งที่เราไม่ย้ายต้นไม้บ่อยๆ ไม่เปลี่ยนแปลง” คือว่าจะทำอย่างนี้ก็ไม่ได้ ทำอย่างนี้ก็ไม่ได้ มันไม่เอาอันไหนเลย แต่ถ้าเราเอาความเข้มข้นสักวันสองวัน ถ้ามันไม่ได้ เราเปลี่ยนเป็นอีกอย่างหนึ่งก็ได้

เวลาคนที่โลเล คนที่ทำอะไรไม่ได้ ครูบาอาจารย์ท่านเปรียบเหมือนกับปลุกต้นไม้ย้ายบ่อยๆ แล้วมันก็ไม่เติบโต

ไฉ่เราก็ก่อกแข็งแรงเลย มีรั้วล้อมรอบไว้ด้วย กันทุกอย่างไว้หมดเลย แต่มันไม่มีแดด มันอยู่ใต้ร่มไม้ใหญ่ ทำอย่างไรล่ะ

ก็ย้ายมันออกไปอยู่ข้างนอก ไม่อย่างนั้นก็ตัดต้นไม้ใหญ่ ต้นไม้ใหญ่มันบังแดดก็ตัด ต้นไม้ใหญ่ซะ อ้าว! จะเอาอย่างไรละ มันจะได้เติบโตไง

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจะเป็นกุศโลบาย ให้อันที่ว่าปลูกต้นไม้แล้วไม่ควรย้ายบ่อยๆ ถูกต้อง เพราะคนมันจับจด คนมันโลเล คนมันไม่เอาไหน ฉะนั้น ธรรมะของพระพุทธเจ้าสอนไว้อย่างนั้น แต่ก็ได้สอนไว้ตายตัว ไม่ได้สอนว่าต้องทำอย่างนี้ตลอดไป เขาสอนแต่เวลาคนที่มันจับจด คนที่มันไม่เอาไหน

ให้อะไรจะทำแล้ว เราทำแล้วมันไม่ได้ผล เราก็พลิกแพลงของเราสิ นี่คือนิเทศของกุศโลบายอันหนึ่ง ฉะนั้น สิ่งที่เราคิดว่ามันเป็นธรรมชาติ แล้วเราจับต้องไม่ได้

เราดูของเรา มันอยู่ที่ปัญญา อยู่ที่เขาวนปัญญาของเรา ถ้าเขาวนปัญญาของเรา กลับมาพุทโธก็ได้ กลับมาใช้ปัญญาอบรมสมาธิก็ได้ แล้วทำความสงบของใจเราให้มากขึ้น ทำความสงบของใจบ่อยๆ ขึ้น แล้วถ้ามันจะมีอารมณ์ความรู้สึก มันจะมีความสงบระงับ อันนั้นก็ เป็นผลของการปฏิบัติ

เราไม่ต้องไปเครียด เพราะเราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา มองไปสิ คนที่ปฏิบัติมีเท่าไร แล้วเราปฏิบัติอยู่ แล้วคนที่ปฏิบัติได้ผลมากเท่าไร

ลูกศิษย์หลวงปู่มั่นมากมายมหาศาล มีคนที่ศรัทธาในลูกศิษย์หลวงปู่มั่นเขียนจดหมายไปถามหลวงตานี้แหละ ว่าเขาเป็นชาวพุทธ ได้เกิดมาแล้วมีบุญกุศลมากมาย ได้มาเห็นลูกศิษย์ลูกหาของหลวงปู่มั่น

หลวงตาท่านตอบเองเลย “เรามั่นใจว่าในลูกศิษย์หลวงปู่มั่นมีที่ปฏิบัติถูกและผิด คนที่ปฏิบัติไม่เป็นมากมาย”

พอมันไม่เป็นมากมาย เพราะคำว่า “ไม่เป็นมากมาย” เวลาเราเชื่อมั่นว่านี่ลูกศิษย์หลวงปู่มั่น ก็ศรัทธาเต็มตัว เวลาเข้าไปใกล้ซิดไปเห็นถึงความสามะเลเทเมา โอ้โฮ! ตายเลย แล้วจิตหมดเลย พอมันศรัทธาของคนนะ ผิดหวังแล้วปิดเลยนะ ผิดหวังแล้วทิ้งเลย

ฉะนั้น เวลาท่านพูดอย่างนั้นเราเข้าใจ “เรามั่นใจว่า...” ท่านพูดอย่างนี้เลย “เรามั่นใจว่าในลูกศิษย์หลวงปู่มีทั้งดีและเลว มีทั้งถูกและผิด”

แล้วผิดเยอะด้วย ถ้าที่ถูกก็มีชื่อเสียงกิตติศัพท์กิตติคุณ เพราะอะไร เพราะสังคมเขาจับจ้องอยู่ ทุกอิริยาบถทุกคนมองเห็นอยู่ ถ้าไม่จริง ไปแล้ว ไม่จริงอยู่ไม่ได้

แต่ถ้าจริงแล้ว ทุกสังคมจับจ้องอยู่ ยิ่งจับจ้องยิ่งดี ยิ่งจับจ้อง เป็นการพิสูจน์ว่า วิหารธรรม เสมอต้น เสมอปลาย เริ่มต้น ท่ามกลาง ที่สุด เหมือนกัน วิหารธรรมอยู่ที่หัวใจนั้น หัวใจวิมุตตีสู่ ไม่มีอะไรมีคุณค่า ของข้างนอกเศษเดน เศษทิ้ง ไม่มีอะไรมีค่า เว้นไว้แต่หัวใจดวงนั้นที่เป็นธรรม พิสูจน์ได้ พิสูจน์ได้ เวลา

แต่สังคมด้อยวุฒิภาวะ ชอบกระแส ชอบการสร้างภาพ ชอบหน้าไหว้หลังหลอก ต่อหน้า แหม! หวานเจี๊ยบเชียว ชอบ ข้างหลังเอ็งไม่เห็นหรอก เอ็งไม่มีทางรู้

แต่นักปฏิบัติ-นักปฏิบัติเขารู้กัน แค่กิริยาก็รู้แล้วว่าใช่ไม่ใช่ ถ้าใช่ อย่างไรก็ใช่ ถ้าไม่ใช่ ให้เสนอ ให้แสดงกิริยาขนาดไหน ไร้สาระ เป็นเรื่องไร้สาระ

ฉะนั้น สิ่งที่คุณบอกว่า มันก็อยู่ที่เรานั้นแหละ เราจะได้มากได้น้อยแค่ไหนเราก็ฝึกหัดของเรา เพราะเราได้เกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เราได้เคารพบูชาอาจารย์ เราได้รู้ได้เห็น เป็นบุญแล้ว เพราะถึงพุทธกาลเขาไม่เชื่อแล้วว่ามันจะมีมรรคมีผล

แล้วครูบาอาจารย์ของเราที่รุ่นละ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น หลวงปู่ฝั้น รุ่นกลาง หลวงปู่ฝั้น หลวงปู่ชอบ รุ่นเล็ก หลวงปู่เจี๊ยะ หลวงตา

หลวงตาท่านบอกเลย ท่านรุ่นเล็กรุ่นหลัง นี่เป็นรุ่นๆ มา พิสูจน์มา ๓ ชั่วโมงคน มันถึงเป็นสิ่งที่ว่าความจริงในพระพุทธศาสนาไง เราเกิดมาพบเกิดมาเห็นเป็นบุญเป็นกุศลของเราแล้ว เอวัง